

De Kracht van Herkenning in Herstelprocessen: Een Analytisch Rapport over de Meerwaarde in Herstelacademies

Sectie I: Inleiding: Het Fundament van Persoonlijk Herstel en de Noodzaak van Herkenning

I.A. De Paradigmaverschuiving in de GGZ

De benadering van psychische kwetsbaarheid in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) heeft een significante verschuiving doorgemaakt, van een focus op pathologie naar een focus op herstel en empowerment. Deze herstelvisie is historisch geworteld in de cliëntenbeweging en benadrukt de inherente kracht van het individu en zelfbeschikking. De visie staat haaks op de traditionele, soms uitzichtloze, psychiatrische instelling van weleer.

Cruciaal voor het begrijpen van de rol van herkenning is het onderscheid tussen twee dominante herstelmodellen: klinisch herstel en persoonlijk herstel. Klinisch herstel, dat traditioneel voortkomt uit de medische expertise, richt zich primair op het wegnemen van symptomen, het herstellen van het cognitief en sociaal functioneren, en het 'terug normaal worden'.

Persoonlijk herstel daarentegen is een zeer persoonlijk en uniek proces van verandering. Het staat los van de medische definitie en is gericht op het heroveren van regie over het eigen bestaan, het ontwikkelen van nieuwe zingeving, en het hervinden van de eigen identiteit, onafhankelijk van de aanwezigheid van symptomen of beperkingen. Een belangrijk citaat van Patricia Deegan, een pionier in de herstelbeweging, benadrukt dit: herstel is niet hetzelfde als genezen, maar het gaat om het herstellen van waardevolle sociale rollen en het opbouwen van een betekenisvol leven ondanks de aandoening.

Aspect	Klinisch Herstel (Clinical Recovery)	Persoonlijk Herstel (Personal Recovery)
Primaire Focus	Reductie van symptomen, herstel van sociaal functioneren ('terug normaal').	Heroveren van regie, opbouw van identiteit, vinden van zingeving.
Doel	Genezing/Remissie, Observeerbare verbetering.	Leven met beperkingen, het opbouwen van een waardevol leven ondanks de aandoening.
Relatie met Herkenning	Beperkt; gericht op professionele erkenning van de ziekte.	Essentieel; draagt bij aan existentiële validatie en identiteitsvorming buiten de stoornis.
Uitgangspunt	Medische expertise, functietekorten.	Ervaringskennis, empowerment, en

Aspect	Klinisch Herstel (Clinical Recovery)	Persoonlijk Herstel (Personal Recovery)
		zelfbeschikking van de cliënt.

De relevantie van herkenning ligt precies in de noodzaak om de kloof tussen deze twee modellen te overbruggen. De ervaring van psychische ontwrichting reduceert de persoon vaak tot pathologie. Het proces van herkenning door lotgenoten valideert de ervaring als een universele, menselijke reactie op lijden, in plaats van een geïsoleerd, pathologisch defect. Dit is een existentiële noodzaak, aangezien het de persoon de *erkenning van het mens-zijn* verschaft buiten de ziekte-identiteit, wat de voorwaarde is voor de transitie naar burgerschap en het herwinnen van de regie over het eigen bestaan.

I.B. Herstelacademies als Architectuur voor Herkenning

Herstelacademies (in het Engels Recovery Colleges) zijn relatief nieuw in het Nederlandse zorglandschap. Zij zijn bewust ontworpen als omgevingen die het proces van persoonlijk herstel actief ondersteunen. Het centrale principe is dat van '**leren**' en zelfontwikkeling, in plaats van de traditionele focus op 'behandelen' of 'genezen'.

Deze institutionele keuze is cruciaal voor het faciliteren van herkenning. Door een setting te creëren die gebaseerd is op wederkerigheid en educatie, in plaats van de hiërarchie van een behandelomgeving, wordt de ideale voedingsbodem gelegd voor gelijkwaardigheid en open communicatie. Binnen de Herstelacademie wordt de gedeelde kwetsbaarheid de basis voor gemeenschappelijk leren en empowerment, wat de kern vormt van de meerwaarde van herkenning in herstelprocessen.

Sectie II: De Kracht van Herkenning: Psycho-Sociale Werkingsmechanismen

II.A. Validatie als Tegengif tegen Isolatie en Stigma

De kracht van herkenning ligt in de psycho-sociale mechanismen die het in gang zet.

Deelnemers aan lotgenotengroepen wijzen consequent vijf aspecten aan als de belangrijkste werkzame elementen van lotgenotencontact : de tijd en gelegenheid krijgen om het eigen verhaal te doen; ervaren niet de enige te zijn met dit probleem; niet geforceerd worden; **zichzelf herkennen in anderen**; en begrepen worden door andere deelnemers.

Het mechanisme van 'zichzelf herkennen in anderen' is het meest direct verbonden met de unieke meerwaarde van peer-gedreven omgevingen. De ervaren herkenning en erkenning tussen mensen met een gedeelde kwetsbaarheid werkt positief en draagt significant bij aan betere scores op kwaliteit van leven, sociale steun en empowerment, vergeleken met een controlegroep.

Deze empirische bevindingen weerleggen de scepsis die vanuit de formele zorg soms bestaat, waarbij lotgenotengroepen ten onrechte worden beschouwd als 'sleur- en treurgroepen' waar mensen elkaar de put in praten. De context van wederzijdse herkenning leidt juist tot een krachtige normalisatie van de ervaring.

De psychische ontwrichting gaat vaak gepaard met intense schaamte en isolatie, wat leidt tot geïnternaliseerd stigma. Wanneer een individu door een lotgenoot wordt herkend, wordt deze isolatie onmiddellijk doorbroken door de realisatie 'niet de enige te zijn'. Dit normaliseert het

lijden, transformeert de schaamte en maakt de weg vrij voor de acceptatie van problemen en beperkingen, wat een essentiële voorwaarde is voor het heroveren van de eigen identiteit en regie. De collectieve herkenning in peer-settings vermindert zo de individuele last van het stigma en faciliteert de verschuiving van schaamte naar veerkracht.

Table II: Werkzame Mechanismen van Herkenning bij Peers (Lotgenotencontact)

Werkzaam Mechanisme (Genoemd door Deelnemers)	Psychologische Meerwaarde	Verband met Herstel (CHIME)
Zichzelf herkennen in anderen	Validatie, normalisatie, identiteitsbevestiging.	Identity, Empowerment
Ervaren niet de enige te zijn	Bestrijding van isolatie en existentiële eenzaamheid.	Connectedness
Begrepen worden door deelnemers	Emotionele erkenning, gevoel van veiligheid en aanvaarding.	Connectedness, Empowerment
Tijd en gelegenheid krijgen om verhaal te doen	Verwerking, structurering van de persoonlijke ervaring, het opbouwen van een herstelverhaal.	Meaning to life

II.B. Herkenning en Existentiële Erkenning

Herkenning leidt tot een diepere, existentiële erkenning. Het is cruciaal dat hulpverleners cliënten niet reduceren tot hun symptomen, maar hen erkennen in hun 'anders zijn'. Wanneer deze erkenning echter van een lotgenoot komt, iemand die dezelfde ontwrichting van binnenuit heeft ervaren, heeft dit een versterkend effect op de gevoelens van gelijkheid en gelijkwaardigheid.

Ervaringsdeskundigheid (ED) is gebaseerd op de inzet van deze herkenning als bron van kennis, en het fungeert als de bron waaruit gelijkwaardigheid tussen cliënten, naasten en andere professionals kan ontstaan. Door herkenning wordt de hiërarchie van de traditionele zorg doorbroken en ontstaat er een relatie van mens tot mens, wat essentieel is voor herstel. Het krijgen van de gelegenheid om het verhaal te doen in een omgeving waar men zich herkend voelt, helpt bij de narratieve validatie van de ervaring. De gedeelde context helpt bij het structureren van de ontwrichtende ervaring en maakt het mogelijk om betekenis te vinden (Meaning to life), een sleutelement in het herstelproces.

De effectiviteit van herkenning is echter afhankelijk van de structuur. Hoewel de meerwaarde van peer support onbetwist is, moet dit proces gestructureerd en begeleid worden (vaak door opgeleide ervaringsdeskundigen of begeleiders) om te garanderen dat de gedeelde ervaringen resulteren in positieve uitkomsten. Dit vereist continue monitoring en kwaliteitsborging om ervoor te zorgen dat herkenning leidt tot empowerment en hoop, en niet tot collectieve negativiteit.

Sectie III: Het CHIME-Kader: De Theoretische Verankering van Herkenning

III.A. CHIME als Universeel Conceptueel Kader

De kern van persoonlijk herstel wordt theoretisch verankerd door het CHIME-kader. Dit conceptuele model, voortgekomen uit een uitgebreide overzichtsstudie van 97

herstelonderzoeken, is het meest gevestigde en transdiagnostische kader dat de kernelementen van persoonlijk herstel beschrijft. CHIME staat voor: **C**onnectedness, **H**ope (Hoop), **I**ntity (Identiteit), **M**eaning to life (Betekenisgeving), en **E**mpowerment (Grip op het eigen leven).

Herstelacademies ontwerpen hun cursussen en groepssessies expliciet op basis van de thema's en kennis uit dit kader. De fundamentele bijdrage van herkenning is dat het fungeert als de primaire motor die de vijf CHIME-elementen in beweging zet.

III.B. De Koppeling tussen Herkenning en CHIME

Herkenning is niet slechts een component van CHIME, maar het actieve mechanisme dat de realisatie van de elementen faciliteert:

Connectedness (Verbondenheid)

Verbondenheid met anderen is een vitaal aspect van herstel. Dit wordt gekarakteriseerd door peer support en het ontvangen van steun van lotgenoten. De gedeelde ervaring van ontwrichting, en de daaropvolgende wederzijdse herkenning, creëert onmiddellijk een gemeenschappelijke basis. Zonder de initiële herkenning is het moeilijk om *Connectedness* te vestigen, wat de basis legt voor de rest van de herstelcascade.

Identity (Identiteit)

Herstel impliceert het opbouwen of hervinden van de eigen identiteit en het heroveren van regie over het bestaan. Door psychische ontwrichting kan de identiteit als 'mens' worden vervangen door de identiteit als 'patiënt'. Herkenning door peers valideert het individu buiten de aandoening en helpt bij het overwinnen van stigma. De wetenschappelijke literatuur wijst erop dat een gevoel van erkenning (dat voortvloeit uit herkenning) essentieel is voor het vormen van een nieuwe, positieve identiteit buiten de stoornis.

Hope (Hoop en Optimisme)

Herkenning bevordert hoop doordat lotgenoten fungeren als levend bewijs dat herstel mogelijk is. Het zien van een peer die verder in het proces is en een waardevol leven leidt ondanks beperkingen, fungeert als een sterke motivatie tot verandering en optimisme. Dit geloof in een positieve toekomst is essentieel voor het herstelproces.

Empowerment (Zelfbepaling)

Empowerment is de ideologische wortel van de herstelvisie en staat voor het hebben van controle over het leven en het focussen op sterktes. De herkenning dat men de expert is van de eigen doorleefde ervaring valideert de eigen positie, ervaringen en verlangens. Dit bewustzijn van de eigen kracht en regie is de basis voor *Empowerment*.

Table III: CHIME-Elementen en de Rol van Peer Herkenning

CHIME-Element	Definitie	Hoe Peer Herkenning Bijdraagt (in Herstelacademies)
Connectedness	Verbondenheid met anderen,	Het creëren van een veilige

CHIME-Element	Definitie	Hoe Peer Herkenning Bijdraagt (in Herstelacademies)
	peer support.	ruimte waar gedeelde ervaringen direct verbinding en wederzijdse steun genereren.
Hope	Geloof dat herstel mogelijk is; motivatie tot verandering.	Het zien van peers in herstel fungeert als levend bewijs en katalysator voor optimisme.
Identity	Het herwinnen van een positief zelfbeeld; overwinning van stigma.	Herkenning maakt de breuk met de 'patiënt-identiteit' mogelijk en faciliteert de opbouw van een nieuwe, gewaardeerde sociale rol.
Meaning	Het leiden van een zinvol leven; zingeving in de ziekte-ervaring.	Herkenning helpt bij het geven van betekenis aan de eigen ontwrichting, transformatie van lijden naar kennis.
Empowerment	Controle over het leven; focus op sterktes, eigen verantwoordelijkheid.	De herkenning dat men zelf de expert van de eigen ervaring is, wat leidt tot het heroveren van regie over het eigen bestaan.

Het CHIME-model beschrijft de *uitkomsten* van herstel, terwijl herkenning het *interventie-mechanisme* is dat deze uitkomsten in gang zet. De focus bij de implementatie van Herstelondersteunende Zorg (HOZ) dient daarom niet alleen te liggen op het onderwijzen van de CHIME-begrippen, maar op het actief creëren van omgevingen waar herkenning de norm is om *Connectedness* te garanderen.

Het is van belang te erkennen dat het herstelproces non-lineair is en gevuld kan zijn met moeilijkheden en terugval. Juist in deze non-lineaire fasen is de herkenning cruciaal. Het delen van tegenslagen met een peer die deze dynamiek herkent, valideert de niet-perfekte realiteit van herstel en voorkomt dat de cliënt zich schuldig of gefaald voelt over terugval.

Sectie IV: De Herstelacademie: Georganiseerde Integratie van Ervaringskennis en Herkenning

IV.A. Van Behandeling naar Leren: De Institutionele Keuze

De Herstelacademie is een institutionele structuur die de krachtige maar potentieel risicovolle dynamiek van lotgenotencontact kanaliseert in een veilige en constructieve leeromgeving. De bewuste keuze om 'leren' centraal te stellen, in plaats van 'behandelen', verschuift de focus naar eigen kracht en zelfregie.

Deze structuur dient als veiligheidsmechanisme. Door de focus op educatie en vaardigheidsverwerving (vaak ondersteund door kaders zoals CHIME en 6Rs), worden de werkzame mechanismen van lotgenotencontact gestructureerd. De academie verschuift de erkenning van herkenning van een louter sociaal fenomeen naar een **pedagogische en therapeutische interventie**. Dit formaliseert en valideert de gedeelde ervaring, wat essentieel

is voor structurele en financiële verankering in het bredere zorglandschap.

IV.B. Ervaringsdeskundigheid als Brug voor Herkenning

De beroepsmatige inzet van ervaringsdeskundigheid (ED) in Herstelacademies is de brug die herkenning formaliseert en institutionaliseert. ED is de expliciete inzet van ervaringskennis met het doel om ruimte te maken voor persoonlijk herstel, zorg te leveren die aansluit bij dit proces, en bij te dragen aan een samenleving die inclusief is.

De rol van herkenning via ED is tweeledig:

1. **Client-naar-Client Herkenning:** De ervaringsdeskundige deelt collectieve ervaringskennis. Deze onmiddellijke herkenning bij de cliënt is bevrijdend, aangezien de ED'er de gedeelde kwetsbaarheid heeft doorleefd.
2. **Professional-naar-Client/Systeem Herkenning:** De inbreng van ervaringskennis door ED'ers, naast professionele kennis, draagt bij aan herkenning, begrip en gelijkwaardigheid in de relatie met de cliënt. Door het delen van persoonlijke ervaringen, kunnen professionals inzien dat de ervaringen van cliënten fundamenteel *menselijke ervaringen* zijn die dicht bij die van henzelf staan, waardoor de juiste basishouding voor herstelondersteuning ontstaat.

Dit proces van georganiseerde herkenning leidt tot een noodzakelijke culturele transformatie. Het helpt de systeemwereld (de zorgorganisatie) dienend te maken aan de leefwereld van de cliënt. De inzet van ervaringskennis is in de kern een emancipatoire beweging die ruimte maakt voor diversiteit en inclusie, aangezien de initiële individuele herkenning wordt omgezet in collectieve ervaringskennis die de structuren van de zorg beïnvloedt.

Sectie V: Meetbare Meerwaarde en Impact van Peer Herkenning op Hersteluitkomsten

V.A. Empirisch Bewijs voor de Effectiviteit van Herkenning

De kracht van herkenning is niet alleen existentieel, maar ook meetbaar in termen van concrete hersteluitkomsten. Nederlands onderzoek toont aan dat trouwe deelnemers aan lotgenotengroepen, waar herkenning een van de vijf cruciale werkzame mechanismen is, significant beter scoorden op drie sleutelgebieden vergeleken met een controlegroep: **kwaliteit van leven, sociale steun en empowerment**.

Bovendien correleren de effecten van peer support, die direct afhankelijk zijn van herkenning, ook met klinische uitkomsten. Zo blijken mensen met middelenmisbruikstoornissen die peer support ontvangen, vaker in behandeling te blijven en minder middelen te gebruiken. Dit toont aan dat de processen van persoonlijk herstel (gedreven door herkenning) een positieve invloed hebben op de effectiviteit en retentie van klinische behandeling.

De meerwaarde van herkenning manifesteert zich in een zichzelf versterkende cyclus. De initiële herkenning leidt tot *Connectedness* en *Empowerment*, wat op zijn beurt de sociale steun verbetert en de motivatie verhoogt om het eigen verhaal te structureren en zingeving te vinden. Dit verklaart de verbetering van de lange-termijnretentie en de positieve resultaten.

V.B. Integratie en Culturele Winst

De meerwaarde van herkenning strekt zich uit tot het verbeteren van de interactie tussen cliënten en professionals. Herkenning, gefaciliteerd door ervaringsdeskundigheid, creëert meer gelijkwaardigheid in de communicatie en leidt tot een 'gesprek van mens tot mens'.

De kracht van herkenning functioneert tevens als een cruciale *pre-cursor* voor de effectiviteit van klinische behandeling. Door het herstel van identiteit en regie (dat volgt uit herkenning), wordt de cliënt een actievare en meer autonome partner in de begeleiding en behandeling. Dit valideert de structurele integratie van Herstelacademies in het totale zorgpad, omdat zij cliënten voorbereiden op succesvolle samenwerking.

Op cultureel vlak helpt herkenning de GGZ-medewerker om de herstelbegrippen te verbinden met hun eigen persoonlijke ervaringen, waardoor zij de ervaringen van cliënten als menselijke ervaringen herkennen. Dit proces helpt de professional terug te keren naar de menselijke maat in de zorg en is een fundamentele winst voor de verankering van de herstelvisie.

V.C. Zingeving en Identiteitsvalidatie als Uitkomst

Aandacht voor zingeving draagt aantoonbaar bij aan herstel en is een expliciete wens van patiënten. Herkenning speelt een essentiële rol bij het bereiken van *Meaning* (Betekenisgeving) binnen het CHIME-kader. Door het delen van levensverhalen, een methodiek die vaak in peer-settings wordt toegepast, kan de cliënt betekenis geven aan de ontwrichting.

Het gevoel van erkenning dat wordt opgedaan in een peer-omgeving is, zoals vastgesteld in de literatuur, van vitaal belang voor het heroveren van de eigen identiteit en de regie over het leven. Dit proces maakt het mogelijk voor de persoon om weer verbondenheid met anderen te voelen, eigen capaciteiten te onderzoeken en talenten in te zetten.

Sectie VI: Conclusie en Strategische Aanbevelingen

VI.A. Synthese van de Meerwaarde van Herkenning

De meerwaarde van herkenning bij herstel van psychische ontwrichting, zoals georganiseerd binnen Herstelacademies, is veelzijdig en diepgaand. Herkenning fungeert als de primaire katalysator die de transitie van klinisch naar persoonlijk herstel mogelijk maakt. Door de gedeelde ervaring wordt de focus verschoven van pathologie naar het hervinden van de menselijke identiteit en burgerschap.

Binnen de structuur van de Herstelacademie wordt de kracht van herkenning geborgen en omgezet in meetbare, positieve uitkomsten conform het CHIME-kader. Het faciliteert *Connectedness* als basis voor sociale steun, voedt *Hope* door levend bewijs te leveren, draagt bij aan een positieve *Identity* door het overwinnen van stigma, en bevordert *Empowerment* en *Meaning* door het valideren van de cliënt als expert van de eigen ervaring.

VI.B. Strategische Aanbevelingen voor Beleid en Implementatie

Op basis van de analyse van de werkzame mechanismen en de institutionele rol van Herstelacademies worden de volgende strategische aanbevelingen gedaan:

1. **Structurele Verankering en Onderzoeksprioriteit:** Het is essentieel om Herstelacademies te verankeren en financieel te ondersteunen als een vitaal, educatief onderdeel van het zorgcontinuüm, in plaats van een facultatieve extra. De overtuiging dat lotgenotencontact van grote waarde is, dient te worden omgezet in structurele erkenning.

Het lopende promotieonderzoek van het Trimbos-instituut moet actief worden ondersteund om de effecten van georganiseerde herkenning verder te kwantificeren en te valideren.

2. **Kwaliteitsborging van Peer Support:** Om te garanderen dat de gedeelde herkenning constructief en hoopvol blijft, is structurele kwaliteitsborging vitaal. Dit vereist doorlopende supervisie, mentoring en prestatiebeoordelingen voor ervaringsdeskundigen en groepsbegeleiders, in lijn met *evidence-based best practices*.
3. **Culturele Transformatie binnen de GGZ:** Er moet geïnvesteerd worden in de opleiding van alle GGZ-professionals om de herstelbegrippen te internaliseren en te verbinden met hun eigen persoonlijke ervaringen. Dit stimuleert de medewerkers om de ervaringen van cliënten als menselijke ervaringen te herkennen, wat de noodzakelijke basishouding voor herstelondersteuning creëert. Dit proces draagt bij aan het ontstaan van een gelijkwaardig 'gesprek van mens tot mens'.
4. **Emancipatie van Ervaringskennis:** De emancipatie van ervaringskennis moet blijvend worden ondersteund, zodat collectieve ervaringskennis kan worden ingezet om de systeemwereld dienend te maken aan de leefwereld. Door herkenning te bevorderen en te formaliseren, wordt structureel ruimte gemaakt voor diversiteit, inclusie en het herstel van burgerschap.

Geciteerd werk

1. Handreiking voor de implementatie van ... - Trimbos-instituut, <https://www.trimbos.nl/docs/3bc38e33-b8ca-4bbc-ab90-413ccf3dbd60.pdf>
2. Kwalitatief onderzoek naar de kernelementen van ... - Universiteit Gent, https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/062/910/RUG01-002062910_2013_0001_AC.pdf
3. Herstelacademies helpen mensen met psychische problemen vanuit eigen kracht te leren leven - Trimbos-instituut, <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/herstelacademies-helpen-mensen-met-psychische-problemen-vanuit-eigen-kracht-te-leren-leven/>
4. Onderzoek naar herstelacademies - Trimbos-instituut, [https://www.trimbos.nl/kennis/zorg-en-participatie/herstelondersteunende-zorg/onderzoek-naar-herstelacademies/#:~:text=Het%20doel%20van%20herstelacademies%20\(in,%2C%20staat%20leren%20centraal.](https://www.trimbos.nl/kennis/zorg-en-participatie/herstelondersteunende-zorg/onderzoek-naar-herstelacademies/#:~:text=Het%20doel%20van%20herstelacademies%20(in,%2C%20staat%20leren%20centraal.)
5. Ervarings- deskundigheid - Movisie, <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-12/Beroepscompetentieprofiel-Ervaringsdeskundigheid.pdf>
6. Lotgenotencontact draagt bij aan het herstel van mensen met ..., <https://www.gzpsychologie.nl/lotgenotencontact-draagt-bij-aan-het-herstel-van-mensen-met-psychische-kwetsbaarheid/>
7. Zingeving in de psychische hulpverlening - PDF Export, https://www.ggzstandaarden.nl/uploads/pdf/project/project_d2d8f62f-94bb-4f47-b22a-ead1ca1b5d95_zingeving-in-de-psychische-hulpverlening__authorized-at_15-05-2023.pdf
8. Herstelondersteuning - nvdat, <https://nvdat.vaktherapie.nl/files/migratie/GM-Herstelondersteuning.pdf>
9. Peer Support bij herstel: wetenschappelijk bewijs en impact - Editverse, <https://editverse.com/nl/peer-support-bij-herstel-wetenschappelijk-bewijs-en-impact/>
10. A community-based peer-support group intervention "Paths to EvERyday life" (PEER) added to service as usual for adults with vulnerability to mental health difficulties – a study protocol for a randomized controlled trial - PubMed Central, <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9437410/>
11. (PDF) Draft "Guidance to clarify peer support through CHIME". 20250811. - ResearchGate,

https://www.researchgate.net/publication/394414299_Draft_Guidance_to_clarify_peer_support_through_CHIME_20250811 12. 6Rs Sustainable Self framework - Recovery College Greenwich, <https://www.therecoveryplace.co.uk/chime-framework/> 13. Wat is herstel? - leer omgaan met je uitdagingen, neem eigen regie - PsychoseNet.nl, <https://www.psychosenet.nl/wat-is-herstel/> 14. 3. Inleiding - Ervaringsdeskundigheid - GGZ Standaarden, <https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/ervaringsdeskundigheid/inleiding> 15. Handreiking werken met ervaring als bron van kennis - VNG, <https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/document-ervaringsdeskundigheid-def.pdf> 16. Het herstelconcept | Broeders van Liefde, <https://broedersvanliefde.be/artikel/het-herstelconcept>